

Поштовани представници Фондације „Завичајна кућа“, уважене званице и поштовани господине Седер, посебна ми је част и задовољство да у име Српске читаонице примим признање које ваша фондација додељује. Подсетићу вас да Српска читаоница у Иригу својим радом спаја три века и од свог оснивања остварује значајну мисију дефинисану још далеке 1841. у њеном првом Уставу (Статуту), а то је напредак свога народа уз поштовање различитости. Од свог оснивања Читаоница је носилац културних збивања у свом граду и шире. 1874. године Читаоница доноси нови Устав, који је потврђен од Краљевске земаљске владе у Загребу. Новим Уставом Српска читаоница поставља нову организацију и делатности, али успоставља и високе демократске и цивилизацијске вредности ове установе прилагођавајући их дугорочним временским потребама. Свој демократски карактер најбоље осликава члан 4. Устава где у одредбама о чланству стоји: *„Сваки неприкорног владања Србин, Хрват и уопће Словен, као и сваки Несловен, коме лежи на срцу напредак нашег народа, може бити чланом овог друштва.“* Овим чланом још једном Српска читаоница потврђује своју опредељеност да никада није била националистички настројена и да уважава сваку националну припадност. А следећи члан, поштујући равноправност полова, недвосмислено истиче: *„Ово важи и за женскиње“*.

Поштујући оснивачку замисао да Српска читаоница буде носилац и пратилац свих значајних културних збивања и да учини доступним ширим народним масама све националне, родољубиве и културне активности које су увелико захватиле Европу, Српска читаоница у Иригу, само годину дана по свом оснивању, Иригу дарује „Добровољно дружество позоришно“ и на тај начин почиње да развија позоришну традицију.

За свој рад Српска читаоница је више пута награђивана, међу наградама су и диплома Савеза културно-просветних друштава Војводине поводом 110 година постојања (1952.), Орден заслуга за народ са сребрним зрацима (1966.), Вукова награда (1982.), Октобарска награда општине Ириг (1984.), награда Заједница библиотека Србије „Милорад Панић Суреп“ (1996.) и друге. Најзначајнија награда је Сретењски орден првог степена, добијена 2022. Указом председника Републике Србије за нарочите заслуге у очувању културне баштине, прикупљању и очувању књижног блага, неговању културе, свестраном и истрајном раду током 180 година постојања. Уз ово признање Читаоница је на Дан библиотеке и своју крсну славу Св. Трифуна исте године добила још једно значајно признање – Грамату епископа сремског господина Василија. Уследила су такође значајна признања као што је златна медаља „Јован Ђорђевић“ Српског народног позоришта и 2023. Вукова награда по други пут.

Признање за честитост је посебно драго признање за Читаоницу и мени лично, јер у самом имену награде, појму честитости, сажета је сва лепота, доброта, ред, пожртвовање, толеранција, пријатељство, емпатија и поштење које треба да краси сваког човека и сваку заједницу. Предлог за доделу ове награде Читаоници поднели су: Удружење ЕУСТАХИЈА, Римокатоличка жупа СВИ СВЕТИ и Српска православна црквена општина НИКОЛАЈЕВСКО-ТЕОДОРОВСКА. Ова различитост предлагача такође ми је посебно драга. ПРИЗНАЊЕ ЗА ЧЕСТИТОСТ потврђује да Српска

читаоница у Иригу од свог оснивања остварује значајну мисију - напредак свога народа уз толерантност и поштовање различитости. Та мисија је препозната и призната.

Велико хвала свима који су дали свој допринос раду и неговању правих вредности током 181 годину рада Српске читаонице. Хвала предлагачима за ову посебну награду. И посебна захвалност Фондацији за заштиту завичајног наслеђа Подунавских Шваба „Завичајна кућа“ и Вама господине Седер, који сте један од идејних твораца и фондације и овог значајног признања. Данас, 30. септембра, један је значајан хришћански православни празник који се зове ВЕРА, ЉУБАВ, НАДА и мајка им СОФИЈА. Нека ове основне хришћанске врлине и мудрост остану и даље водиље и Ваше фондације и наше Српске читаонице.

Poštovani predstavnici Fondacije „Zavičajna kuća“, uvažene zvanice i poštovani gospodine Seder, posebna mi je čast i zadovoljstvo da u ime Srpske čitaonice primim priznanje koje vaša fondacija dodeljuje. Podsetiću vas da Srpska čitaonica u Irigu svojim radom spaja tri veka i od svog osnivanja ostvaruje značajnu misiju definisanu još daleke 1841. u njenom prvom Ustavu (Statutu), a to je napredak svoga naroda uz poštovanje različitosti. Od svog osnivanja Čitaonica je nosilac kulturnih zbivanja u svom gradu i šire. 1874.godine Čitaonica donosi novi Ustav, koji je potvrđen od Kraljevske zemaljske vlade u Zagrebu. Novim Ustavom Srpska čitaonica postavlja novu organizaciju i delatnosti, ali uspostavlja i visoke demokratske i civilizacijske vrednosti ove ustanove prilagođavajući ih dugoročnim vremenskim potrebama. Svoj demokratski karakter najbolje oslikava član 4. Ustava gde u odredbama o članstvu stoji: „Svaki neprikornog vladanja Srbin, Hrvat i uopće Sloven, kao i svaki Nesloven, kome leži na srcu napredak našeg naroda, može biti članom ovog društva.“ Ovim članom još jednom Srpska čitaonica potvrđuje svoju opredeljenost da nikada nije bila nacionalistički nastrojena i da uvažava svaku nacionalnu pripadnost. A sledeći član, poštujući ravnopravnost polova, nedvosmisleno ističe: „Ovo važi i za ženskinje“.

Poštujući osnivačku zamisao da Srpska čitaonica bude nosilac i pratilac svih značajnih kulturnih zbivanja i da učini dostupnim širim narodnim masama sve nacionalne, rodoljubive i kulturne aktivnosti koje su uveliko zahvatile Evropu, Srpska čitaonica u Irigu, samo godinu dana po svom osnivanju, Irigu daruje „Dobrovoljno društvo pozorišno“ i na taj način počinje da razvija pozorišnu tradiciju.

Za svoj rad Srpska čitaonica je više puta nagrađivana, među nagradama su i diploma Saveza kulturno-prosvetnih društava Vojvodine povodom 110 godina postojanja (1952.), Orden zasluga za narod sa srebrnim zracima (1966.), Vukova nagrada (1982.), Oktobarska nagrada opštine Irig (1984.), nagrada Zajednica biblioteka Srbije „Milorad Panić Surep“ (1996.) i druge. Najznačajnija nagrada je Sretenjski orden prvog stepena, dobijena 2022. Ukazom predsednika Republike Srbije za naročite zasluge u očuvanju kulturne baštine, prikupljanju i očuvanju knjižnog blaga, negovanju kulture, svestranom i istrajnom radu tokom 180 godina postojanja. Uz ovo priznanje Čitaonica je na Dan biblioteke i svoju krsnu slavu Sv. Trifuna iste godine dobila još jedno značajno priznanje – Gramatu episkopa sremskog gospodina Vasilija. Usledila su takođe značajna priznanja kao što je zlatna medalja „Jovan Đorđević“ Srpskog narodnog pozorišta i 2023. Vukova nagrada po drugi put.

Priznanje za čestitost je posebno drago priznanje za Čitaonicu i meni lično, jer u samom imenu nagrade, pojmu čestitosti, sažeta je sva lepota, dobrota, red, požrtvovanje, tolerancija, prijateljstvo, empatija i poštenje koje treba da krasi svakog čoveka i svaku zajednicu. Predlog za dodelu ove nagrade Čitaonici podneli su: Udruženje EUSTAHIJA, Rimokatolička župa SVI SVETI i Srpska pravoslavna crkvena opština NIKOLAJEVSKO-TEODOROVSKA. Ova različitost predlagača takođe mi je posebno draga. PRIZNANJE ZA ČESTITOST potvrđuje da Srpska čitaonica u Irigu od svog osnivanja ostvaruje značajnu misiju - napredak svoga naroda uz tolerantnost i poštovanje različitosti. Ta misija je prepoznata i priznata.

Veliko hvala svima koji su dali svoj doprinos radu i negovanju pravih vrednosti tokom 181 godinu rada Srpske čitaonice. Hvala predlagačima za ovu posebnu nagradu. I posebna zahvalnost Fondaciji za zaštitu zavičajnog nasleđa Podunavskih Švaba „Zavičajna kuća“ i Vama gospodine Seder, koji ste jedan od idejnih tvoraca i fondacije i ovog značajnog priznanja. Danas, 30. septembra, jedan je značajan hrišćanski pravoslavni praznik koji se zove VERA, LjUBAV, NADA i majka im SOFIJA. Neka ove osnovne hrišćanske vrline i mudrost ostanu i dalje vodilje i Vaše fondacije i naše Srpske čitaonice.